

דיאלה אשכנזי

איזון חוזר

להלן הביקורת של שרית פוקס ב'מעריב' אודות הפרק על מנחם אנסכבר ב'גינונים בעל-כורחם' שהוקרן בטל-וויזיה: 'היה זה סרט פורנוגרפי, משום שכוונו היחיד היה ביצירת גרייה חושית. הצופה היה בגדר מציען. לא היה בכוחו להשתתף בדילמה מוסרית אמיתית, שכן אינו יכול לחרור בדמיונו אל מצב הרוץ חיים כמו זה שהוצג בפניו.' המצב כבונק המכותר ברמת הגולן שהוגדר על ידי שרית פוקס כ'אווירה נקרופולית' מהווה מיקוד קוסמוס של מצבה הקיומי של מדינת ישראל; אלו: להבדיל ממדינות אחרות, המדינה מהווה יעד ל'POLICIDE' (רצח-מדינה), כשהמטרה היא השמדת הישות הפוליטית ותושביה, לא כיבושה בלבד. אמר ד"ר ברונז בטלהיים, שפיסיאטר נודע, ניצול בוכנוואלד: מול סכנת השמדה. לא מעט יהודים, בסירוב עיקש להכיר בפוטנציאל הרשע הטמון בארם, ניסו לנרמל את מצבם (ה'חוקיים') על-ידי המפך רפואי חיים רגילים ככל מחיר. יתר על כן, 'רבים, במקום לעשות הערכה בוגרת של המצב, אהזו בהשיבה לידריות של משאלות לב, כי הם לא היו מסוגלים לרמזין את הדלון עצמם', כתב בטלהיים.

יחד עם הוויכוח על 'לקיחת סיכונים', ישנה מחלוקת תהומית ב'מחנה הציוני' לגבי מלוא מסכנים ומחיר הטעות. ישנם ישראלים שנאחזים באמונה ש'קדימה של מדינת ישראל מובטח', בהעדר יכולת לרמזין את הגרוע מכל — את השמדתה.

מהזדהות חברי בית-המחוקקים עם מצוקת העניים לא תצמח טובה; כבר לפני עשרה חודשים הנפיקה כנסת ישראל תעודת עניות לעצמה. או, בהפך של שעות ספורות, הענינו נבחרים שתי הצעות חוק נפרדות: הראשונה העלתה את משכר רותחים של הח'כים והמנכ"לים ב'147 ש"ח השנה הוסיפה 14 ש"ח לאזרחים החיים מתחת לרף העוני. יעני — ש"ח ל...'

המעלים ספקות לגבי אמיתות התחזית לעליה המונית משום אירופה אינם מזלי' ולים עומק השינוי המתחולל שם לנגד עינינו: הם מתייחסים כמלוא הרצינות לתמורות מעבר למסך הברזל. חילוקי הדעות אצלנו מתמקדים בחיזוי עתיד היחידים ב'1996. התנאים המשפיריים של הדר סי, האוקראינים והעמים הבאלטיים. רבי קים באמונה שהיהודים יהנו מן האמני' סיפציה של עמים אחרים, ספקני העליה ההמונית סבורים שבין שתי הברירות — לעלות לישראל או להלחם למען התופש במקום בו נולדו — רוב היהודים יעדיפו להשאר בבריה"מ. הספקנים נשארו תקועים בשלב ההתפתחות הטרנס-ציוני של קדם משפט דרייפוס, כשאנשי ה'השכלה' האמינו שלטוב ולרע, גודל עם ישראל כגודל הגוים שבתוכם הוא יושב. כפי שאמר, יהודה לייב גורדון מאמצע המאה ה'19: היה יהודי בנותן, וארם בצאתך.

אינני הניכה של ו'בוטינסקי' כור מתצבי תי בתנועת העבודה, אך לאור הנאמר לעיל יש לזכור היטב מי קרא ליהודים ב'1936 ל'אוקראינה' (פניו) ומי פנה אל יהודי פולין להישאר בבתי-המלאכה על זכו' יותיהם.

מזל דגים

מי, כילד, לא העריץ דג חי באקווריום על-פני אחד מבושל בצלחת. מי לא נרדף להוריו ולקנות את מיכל הדי כוכית עם מנורת הניאון, הצמחיה, משאבת האוויר, הפילטר, הדגים והזמון. מהר מאוד הסתבר שגם אצל הדגים אין אהות אחים יתרה ופולטים לא אוהבים סקל-רים, סקלרים שונאים סייפנים, האחרונים מתעבים סרפות, וכולם ביחד עוסקים ב'עלי-הום' על הגופים הזוחלים כספורט הלאומי. מכל זה צצו דגים נטולי זנב, אחרים עם סנפיריים מקוצרים, כמה עקורי עיניים שטים לאורך הרפנות וגופים עם נקודות צבעוניות ללא תנועה על המים. אחר כך עוד נסיונות לקנות דגים, אבל שוב חיכוכים, שוב הכתרה נוסח לבנון וחזור חלילא וחלילה שיחזור. נותר רק להפיש פראירי שיקנה את העסק ויגמור עם הנגיסות התת-מימיות בדגים וה'עלי-מימיות בתקציב.

כשבוע האחרון תפס גם בני בכורי את הפרינציפ. כדברי החכם באדם: 'אין כל חרש תחת הניאון'. חודשיים הסתפק הנער בהובי שרדילר את לא כוסי בכמחצית האלפיה והת' חלנו לחפש קונה. 'מכל העניין תשמחו אם תראו 100 שקל', ביקר מומחה לעיניי מקו וממכר, וגרם לעצב מידי. מה גם שמורעה בעתון עולה 150 שקלים, ותמורתה נקבל מאה? ואם ככלל? נשאר רק לשכפל פתקים עם מספר הטלפון, וכאלה להצמיד בנצעים ללחות המודעות בשכונה כולל כל עץ רענן באזור. איש לא צלצל והתברר גם מרוע: שלוש שעות אחר כך כבר היו הנעצים תקועים כמורעות אחרות: 'שמרספית' כמחירים וזלים, 'צרפתית' כשמונה שעורים, 'מסזים' — בריאות בל' בדי', 'שעורי גיטרה קלסית', ושכאלה. מרוע לשמרספית, לגיטריסט, למסזיסט ולצרפתית, אין נעצים משלהם? קרעתי בכעס את הניי' רות והצמרתי שוב את שלי. גם הפעם אף צלצל. עכשיו לפחות רק מודעה אחת החליפה את כל אלה שלי. יורד — מוכר תכולת ביתו.

טיפוסי אלה שחושבים רק על עצמם. שוב החלפתי ניירת, אבל הפעם עם תיחום מסויים. בצד כל מודעה הצמרתי פתק נוסף ריק למשעי, בפניה כתבתי בקטן: פנוי לשי' מושך הבלעדי!

וזה עכר! כבר למחרת הופיע מתעניין צעיר.

התווכחו קצת, התמקחנו קצת העיקר שבסוף התפשרנו על מחיר הגון של 75 ש"ח, עזרתי לו לסחוב את הכסף ונשמתי לרווחה. צביקה ליבוביץ

הרוסים באים

'אני לא מאמין שמדינת ישראל תהיה קיימת בעוד שלושים שנה', שח לי השבוע עמית למקצוע וידיד, שאני מוקירה ומעריכה. גם אני חוששת שדבר דומה עלול לקרות' עניתי לו, 'אם ירבו המאמינים ששלוש אפשרי במידה ומדינה פלשתינאית תקום על אדמה שתקרע מישראל'. בלטה השיחה בהביר לי הידיד, שמה שמפריע לו היא הבעיה הדמוגרפית.

ואני חושבת, שבעיה זו עומדת, ברוך השם, להיפתר. כיצד? בעזרת המדינה שהיתה בין הארצות שהכירו בישראל והצביעו בעד הקמתה — ברית המועצות. ברוח הגלגלנות העוברת כעת על חלקה המזרחי של אירופה, וההתפתחות מהחלום הקומוניסטי המביאה בעקבותיה התפוררות המשטרים הדיקטטורים — מגיעים אלינו, ויגיעו בקצב גובר ומהיר, יהודים רבים מרוסים, שישנו בתקופה קצרה את ההרכב הדמוגרפי בישראל. יש

ענת גטווי-סמרי משמאל לעוני

'הזעזוע' שכל בר-דעת אמור לעבור בימים אלו נוכח הדו"ח חושף העוני של הביטוח הלאומי, הוא רק מכיוון פרצי הצביעות וההיתממות הקשורים לעניין. כמו תגובותיהם הצפויות, כמידי שנה, של חברי הכנסת רודפי הכבוד וחיבת המון. אטומי הלב מכל גווני הקשת הפוליטית עושים יד אחת למען עצמם ובידי השנה הם מצביעים נגד האינטרסים החיוניים ביותר של אזרחי המדינה.

העיתונות ממלאה את חלקה במשחק ושולחת כתבים לספר על גזר'ט מבתיים וסמי הנרקומן מימו; היא שאוכלת לחם עבש ומרגינה דלת קלוריות, והוא שילדיו משחקים בזבל. נכון לשבוע זה, מניחים לכתבינו כי העוני נמצא רק במרחק 5 דקות מרחוב דיונוף וקשור לסמים קשים. מצב 'השכונות' המרוחקות מתל-אביב, כדוגמת ירושלים, אשקלון והקריות — נתפש כשולי עד ידוע. את עיירות-הפיתוח הס מלהזכיר. שם לעוני שלום וכבודו במקומו מונה. באופקים, דימונה ושלומי אין גם סכנה שתברח המיסכנות בעוד שבוע-שבועיים...

'הזעזוע', אם כן, בא דווקא מצד חוסר ה'זעזוע'. ראש וראשון למזעזועים הוא ראש-הממשלה, שלמי ששכת, מכהן גם כשר העבודה והרווחה. לא זכורה לי התבטאות בנושא מאז תחילת כהונתו כמחזיק התיק. גם לא לאורך 'עידן האבטלה' לפני כחודשיים, אז התנפלו כתבינו על נושא בעור זה מכל זווית אפשרית עד שכבה. לזכותו ייאמר שידע להגן על יוסי ביילין. ולא פלא. וספק רב אם בתוים-בלב.

בהתבטאות כנה אם כי כואבת, הפך ביילין לכתובת זעקת הצבועים. אפשר לחשוב כי ממציא הדו"ח הינם אשמתו הבלעדית. העיקר שלצחק שמיר יהיה שקט ומנוחה, שלא יציקו לראש-הממשלה. אך באמת, אשמתו של ביילין נעוצה באמירת האמת, בניגוד נמר לטייחים אחרים ונוגדי דעת ידועים.

יוסי שריד, שאמר עליו כי אינו מבין מהו עוני — אינו מעורר כבוד. ממרומי בנין מגוריו ב'תכנית ל' יכול שריד, בלשון המעטה, לשכנע בכאבו רק אחד כמו יאיר צבן. האחרון צפוי עד שיעמום, ובנאלי כמו העיתון מאתמול, מתאמץ ומצלח לא להגיד דבר של ממש. מי לא מכיר את הקביעה ששיחרר מפיו 'לעוני יש אבא ואמא?' השאלה היא איך ולמי עושים בדיקת רקמות בכדי לקבוע את זהות ההורים ודמי המזונות.

ממשלתנו, שהעוני נמצא בנשמת חבריה, אמרה השבוע את דברה. למשל, דוד לוי, שר השיכון והבנייה. אכן מוצאו מבית-שאן והיה פעם פועל בניין. אך מה עשה בפועל למנועת אומללותם של בוחריו? זעקת שבר לא נשמעה מפיו, גם לא זלגה עינו דמעה, בכנס נעשקי המשכונות. והוא כאמור שר השיכון והבנייה.

וגם היו שתי הצבעות אי-אמון, ואפילו נמצאו כמה נמנעים — הדמוקרטים מ'שינוי', ואנשי צומת ומולדת — ממש קואליציה של שמנמני האופוזיציה. מי שהפתיע אותי לטובה היה השר לאיכות הסביבה. (זו הפעם השנייה. כנראה שצריך פעם להרחיב עליו את הדיבור, שכן הוא מעורר רושם של אדם הגון) רוני מילוא אמר באופן שקט וענייני את דברו בנושא העוני. הציע הצעות אופרטיביות, שגם אם לא יתממשו לפחות מראות על מחשבה למען הציבור-במצוקה. הוא הגדיל לעשות כשהתריע בכנות מפני הסכנה שהמצב יוחמר בשנה הבאה.

וכמוכן שהכל תלוי במשרד האוצר. הבעיה היא, שטרם הוברר מה ומי מניע את ראשיו. בהתבטא בעובדה שהחוב, האמור לתפקד כשר-האוצר, זמן מה מחשיב עצמו כשר-החץ ושלושת-רבעי ראש-ממשלה, יש מעט מקום לתקווה. דרך אגב, הוא כבר חוז מפולניה! יודעים את זה בנתיבות?

לקוות שאורחי המדינה, הרגילים לקבל כל דבר כמוזן מאליו, ידעו כיצד להתייחס לעולים החדשים, ויעניקו להם תשומת לב. ומדוע מלא לבי תקווה כה רבה למשמע הידיעות על כואם של אחינו מרוסיה? כי ברור שאוכלוסיה אינטליגנטית ומשכילה של עולים חדשים אלה, ש'אכלו' סוציאליזם מגיל צעיר לארוחת בוקר, ונחרכו מאש הקומוניזם — להם לא יוכלו למכור בארץ את ה'גלוקשים' של הסוציאליזם ויפיות הנפש שהרכיבו באזרחים של פעם. היום כבר לא ניתן לתעתע באנשים, כמו לפני שלושים ארבעים שנה. העיתונות היום לא רק שאינה מסתירה דבר, כמו שהיה מטבע הדברים לפני עשרים שנה ויותר, אלא חושפת אפילו ערווה מכל סוג, פוליטי ואישי, עד שהפכה למקור הידיעות הטוב ביותר עבור הציבור.

העולים החדשים הבאים מרוסיה אינם דתיים קיצוניים כמו אלה שכוחם קיימת התיישבות בכל חלקי ארץ ישראל. (צריך להודות גם בכך... אלה אנשים בעלי מחשבה לוגית, והתייחסות רלוונטיות לדברים. הם מביאים איתם נכס יקר ביותר לישראל — את האוצר המרדעי והתרבותי שלהם. זהו נכס שלא ניתן לרכשו בכסף. ואנשים כמותם, בעלי חשיבה רציונלית, וודאי שלא יגדילו את אחוז דורשי טובת אש"ח...

עלים בליטוטל